

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

DOTYCZĄCY DREWNIANYCH DRZWI WEJŚCIOWYCH I DWÓCH PAR DRZWI
BOCZNYCH Z DWORU DYDYŃSKICH W STRYŻOWIE,
OBECNIE DOM POMOCY SPOŁECZNEJ,
UL. MODRZEWIOWA 1A, 38-100 STRYŻÓW

OPRACOWANIE:

Radomir DAWIDZIAK
- konserwator dzieł sztuki

Rzeszów, czerwiec 2024 r.

mgr RADOMIR DAWIDZIAK
Artysta Plastyk
Konserwator Dzieł Sztuki
38-602 Rzeszów, ul. Nazimka 2/34
tel. 0-17 857-75-78, kom. 0606-760-554
Dyplom ASP 6058 • dawidziak123@viteria.pl

IRYS HISTORYCZNY

Dwór Dydyńskich w Strzyżowie - zbudowany został ok. 1786 r. na cyplowatym wzniesieniu przy ujściu rzek Stobnicy i Wisłoka, w stylu barokowo - klasycystycznym przez Antoniego Dydyńskiego, w miejscu starszego założenia dworsko - parkowego, po którym pozostał okazały park rozciągający się po stronie południowej oraz zabudowania gospodarcze po stronie wschodniej. W 1926 r. dwór gruntownie przebudowano, dostawiając od strony frontowej taras oparty na czterech filarach. Dwór otoczony jest pozostałościami XVII w. parku. Od początku lat 90- tych XX w. służył jako siedziba Społecznego Muzeum Regionalnego im. Zygmunta Leśniaka w Strzyżowie. Obecnie mieści się w nim Środowiskowy Dom Samopomocy.

<https://www.strzyzowski.pl/tourism/zabytki/dwor-dydyńskich-w-strzyżowie>

Jednym z elementów zachowanych w oryginale są drzwi wejściowe – główne oraz dwie pary drzwi bocznych do budynku.

Drzwi główne

Drzwi główne dębowe dwuskrzydłowe, malowane farbą olejną (wtórna), otwierane na zewnątrz, płycinowe, składające się z trzech kwartet na jedną ze stron, kwatery widoczne z obu stron. Listwa przymykowa na drzwiach prawych otwieranych na prawo na zewnątrz. Powyżej naświetlacz cztero-kwaterowy, aktualnie oszklony szkłem zbrojonym. Zamek typu łucznik powyżej klamki, szyld i klamka z lat 80-tych XX w. posiadający osobne zamknięcie. Nadproże również dębowe. Podczas modernizacji budynku dołożone drzwi wewnętrzne na wzór oryginalnych (niezbyt dokładnie odwzorowane) wykonane w technice i technologii nowoczesnej, nie są brane pod uwagę w tym programie.

Drzwi boczne - strona prawa, wejście do części mieszkalnej

Drzwi dębowe dwuskrzydłowe, malowane farbą olejną, otwierane do środka płycinowe, składające się z części deskowania ustawionego w pionie (do wysokości 1/3 od ziemi) oraz powierzchni płyciny litej(czteroczęściowej) posiadającej na sobie wzór rozchodzący się od środkowego powiększającego się „caro” promieniście do góry i w dół oraz na boki. „Caro” frezowane jest w głąb płyciny frezem profilowym. Małe, środkowe „caro” widoczne jest w całości, dwa większe widoczne są tylko w części, gdyż nie mieszczą się kompozycyjnie w polu skrzydła tworząc wzór jakby strzałek w dół i w górę. Na każdym ze skrzydeł drzwi powyżej deskowania, w części z wzorem „caro” znajdują się drewniane ozdobne guzy po 48 sztuk na stronę fi:2.5 mm. Ich kompozycja jest ułożona symetrycznie zarówno w pionie i w poziomie (cztery w poziomie i dwanaście w pionie). Listwa przymykowa na drzwiach lewych otwieranych na lewo do środka. Powyżej naświetlacz cztero-kwaterowy aktualnie oszklony szkłem zbrojonym. Szyld i klamka z lat 80-tych XX w. posiada zamknięcie. Nadproże również dębowe. Pomiędzy naświetlaczem a połacią drzwi znajduje się belka profilowana, oddzielająca ruchome drzwi od naświetlacza do której dochodzą szczelnie drzwi po zamknięciu. Całość kompozycji dokoła na ścianie zamyka wieloprofilowa listwa, która dochodzi do progu na przyziemiu. W miejscach gdzie istnieje cokół muru listwa ta jest przykryta tynkiem. Od strony wewnętrznej drzwi są gładkie, posiadają profilowane listwy wzmacniające w części dolnej i górnej. Zaraz pod listwami znajdują się metalowe kowalskie zawiasy pasowe montowane na pięciu śrubach z nakrętkami. Zawiasy montowane w mur. Nowoczesny rygiel na drzwiach lewych otwieranych do środka.

Wymiary:

Wysokość drzwi 197 cm bez naświetlacza, szerokość 130 cm z ramką okalającą całość.

Naświetlacz szerokość 130 cm i wysokość 31cm, czteropolowy.

Na lewej stronie znajduje się nowoczesny, rygiel okrągły.

Drzwi boczne - strona lewa

Analogicznie do drzwi ze strony prawej.

Drzwi dębowe dwuskrzydłowe, malowane farbą olejną, otwierane do środka płycinowe, składające się z części deskowania ustawionego w pionie (do wysokości 1/3 od ziemi) oraz powierzchni płyciny litej...(czteroczęściowej) posiadającej na sobie wzór rozchodzący się od środkowego powiększającego się „caro” promieniście do góry i w dół oraz na boki. „Caro” frezowane jest w głąb płyciny frezem profilowym. Małe, środkowe caro widoczne jest w całości, dwa większe widoczne są tylko w części gdyż nie mieszczą się kompozycyjnie w polu skrzydła tworząc wzór jakby strzałek w dół i w górę. Na każdym ze skrzydeł drzwi powyżej deskowania, w części ze wzorem „caro” znajdują się drewniane ozdobne guzy po 48 sztuk na stronę fi:2.5mm. Ich kompozycja jest ułożona symetrycznie zarówno w pionie i w poziomie (cztery w poziomie i dwanaście w pionie). Listwa przymykowa na drzwiach lewych otwieranych na lewo do środka. Powyżej naświetlacz cztero-kwaterowy, aktualnie oszklone szkłem zbrojonym. Szyld i klamka z lat 80-tych XX w. posiadający zamknięcie. Nadproże również dębowe. Pomiedzy naświetlaczem a połącją drzwi znajduje się belka profilowana, oddzielająca ruchome drzwi od naświetlacza, do której dochodzą szczelnie drzwi po zamknięciu. Całość kompozycji dokoła na ścianie zamyka wieloprofilowa listwa, która dochodzi do progu na przyziemiu. W miejscach gdzie istnieje cokół muru listwa ta jest przykryta tynkiem. Od strony wewnętrznej drzwi są gładkie, posiadają profilowane listwy wzmacniające w części dolnej i górnej. Zaraz pod listwami znajdują się metalowe, kowalskie zawiasy pasowe montowane na pięciu śrubach z nakrętkami. Zawiasy montowane w mur. Nowoczesny rygiel okrągły zarówno na dole jak i na górze montowany na drzwiach lewych otwieranych do środka. Całość zabezpieczona współczesną kratą z płaskownika oraz kątownika 30 x 5mm i pręta pełnego fi:18 mm osadzone na zawiasach montowanych na stronie lewej, otwierana na lewo.

Wymiary:

Wysokość drzwi 197cm bez naświetlacza, szerokość 130 cm z ramką okalającą całość.

Naświetlacz szerokość 130 cm, wysokość 31cm, czteropolowy.

Na lewej stronie znajduje się nowoczesny, rygiel okrągły.

Krata:

225 wys. x 103 szer. z podziałem na kwatery

Rama z kątownika, a w niej siedem prętów okrągłych w podziale poziomym płaskownikiem patrząc od dołu w odległościach: 1 - 45.5cm, 2- 45.5cm, 3 – 49cm, 4 – 45cm, 5 – 40cm. Pręty od góry nie zamknięte kątownikiem. Całość spawana wydaje się być dodatkiem wtórnym wykonanym w celu zabezpieczenia antywłamaniowego.

II STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Drzwi drewniane, malowane farbą olejną (widoczne trzy warstwy technologiczne, dwie wtórne i jedna oryginalna- bejca plus lakier bezbarwny lub lakierobejca w kolorze jasnego dębu) narażony był na wieloletni niekorzystny wpływ warunków atmosferycznych. Na jego zły stan techniczny wpłynęło wiele współdziałających ze sobą czynników. Naturalne procesy starzenia uzależnione są od warunków atmosferycznych, tj. zmiany temperatur czy wilgotności. Drzwi prawe i lewe mają wiele miejsc zdegradowanych, zwłaszcza w przyziemiu. Woda opadowa oraz odbita miała duży wpływ na złuszczenie warstwy lakieru oraz farby odsłaniając w ten sposób drewno, co doprowadziło w tej części do zbutwienia oraz odbarwienia struktury. Mocno przetarte są również progi wejściowe. Zbierający się tam piasek oraz wielokrotne przechodzenie (wycieranie) czy degradacja eoliczna, doprowadziło do wytarcia części wierzchniej.

Wszystkie drzwi zostały wielokrotnie przemalowane. Rozpatrując ich stan zachowania należy stwierdzić, iż jest on obecnie zły. Do grupy zniszczeń o charakterze mechanicznym zaliczyć należy wszelkiego rodzaju pęknięcia, szczeliny czy dziury. Zniszczenia fizyko-chemiczne to głównie spękania spowodowane pracą drewna w zmiennych warunkach klimatycznych cyklu rocznego. Występują one w obrębie

zarówno drzwi jak i framugi. Widoczne są liczne ubytki drewna na przyziemiu. Także większość połączeń stolarskich uległa rozluźnieniu, a na stykach poszczególnych desek występują szczeliny.

Nakładane podczas kolejnych prac renowacyjno - naprawczych warstwy, spowodowały zatarcie kształtów. Kolorystyka oraz ogólny wygląd obiektu uległ zafałszowaniu, tracąc swoje oryginalne wartości plastyczno- estetyczne. W naświetlaczach szyby zostały zmienione na zbrojone, w głównych i lewych drzwiach można dostrzec przebicie, przewiercenie na wylot w ramie naświetlacza przez które w drzwiach lewych wypuszczony na zewnątrz został przewód. Wszystkie połączenia zarówno listew jak i w naświetlaczach- na stałe skręcone są wtórnymi wkrętami lub zabite- przy pomocy gwoździ. Na zawiasach pasowe drzwi prawych i lewych występują nawarstwienia farb zabezpieczających metal, a pod nimi widoczna jest skorodowana ich część. Klamki, zamki oraz sztaby i szufrygi to dodatki współczesne nie spójne z historycznym wyglądem i charakterem obiektu.

III WNIOSKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

Na obiekcie wyróżniono kilka rodzajów zniszczeń, które wpływają ujemnie na jego stan techniczny oraz estetykę. Wymagane jest przeprowadzenie szeregu zabiegów konserwatorskich mających na celu usunięcie przyczyn destrukcji, przywrócenie pierwotnych walorów i zabezpieczenie obiektu przed dalszym niszczeniem.

Zakłada się przeprowadzenie pełnej konserwacji technicznej i estetycznej. Należy sporządzić dokumentację fotograficzną przed, w trakcie i po pracach.

Należy oczyścić strukturę drewna. Na podstawie przeprowadzonych prób w celu dokładniejszego zapoznania się ze stanem zachowania. Usunąć wszelkie niewłaściwe reperacje (gwoździe, wkręty itp.) Wykonać impregnację wzmacniającą miejsc tego wymagających. Flekować lub wymienić drewno w miejscach największej destrukcji, ewentualne uzupełnienie ubytków żywicami epoksydowymi. Bejcować drewno w kolorze jasnego dębu z uwzględnieniem mocniejszego nasycenia guzów ozdobnych, oraz zabezpieczyć całości lakierem odpornym na warunki zewnętrzne, lub wykonać ten zabieg

lakierobejcą czy olejami do drewna (wybór metody należy uwzględnić na podstawie prób w celu uzyskania jak najlepszego efektu końcowego). Wszystkie nowoczesne szufrygi, rygle, klamki i szyldy wymienić na kute lub kowalskie (nie fabrykaty marketowe, fabryczne) dostosowane do stylu i epoki – zatwierdzić z WUOZ Delegatura w Rzeszowie. Metalowe części – zawiasy pasowe odczyścić chemicznie z doczyszczeniem mechanicznym, zabezpieczyć farbą podkładowa tlenkową a następnie farbą wykończeniową zewnętrzną w kolorze ciemnego grafitu (mat lub pół połysk). Zawiasy w miejscach ruchomych przed montażem nasmarować (smar stały np. grafitowy). Uszkodzone oszklenie wymienić. Jeśli zajdzie potrzeba zamki wymienić na nowoczesne, stylowe, spełniające wymagania antywłamaniowe.

IV PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

Drzwi:

1. Demontaż i przewiezienie do pracowni.
2. Oczyszczenie z nawarstwień sposobem chemiczno-mechanicznym.
3. Impregnacja (Hekol I 50 w acetonie lub octanie etylu) miejsc tego wymagających.
4. Flekowanie lub wymiana drewna na nowe w miejscach wymagających.
5. Uzupełnianie drobnych ubytków (araldit)
6. Klejenie pęknięć,
7. Malowanie w kolorze ustalonym. (bejcowanie i lakierowanie)
8. Montaż na miejscu.

Okucia (zawiasy pasowe, krata itp.):

1. Demontaż elementów metalowych, w szczególnych przypadkach (gdy nie możliwy jest demontaż praca „in situ”).
2. Oczyszczenie z zabrudzeń przemalowań lub innych nawarstwień, zastosować środki chemiczne z doczyszczeniem mechanicznym.
3. Brakujące elementy należy dorobić w technologii i technice spójnej z oryginalną, w uzasadnionych przypadkach dobrać z asortymentu dostępnego na rynku (zgodnie z kształtem i jakością pierwotną- nakrętki, śruby).

4. Elementy stalowe malować zgodnie z pierwotną technologią (farba podkładowa tlenkowa i farba nawierzchniowa w kolorze ciemnego grafitu- mat lub półpołysk).
5. Montaż elementów na właściwych miejscach.
6. Wykonanie dokumentacji konserwatorskiej powykonawczej według obowiązującego schematu.

mgr **RADOMIR DAWIDZIAK**
Artysta Plastyk
Konserwator Dziej Sztuki
45-302 Będzin, ul. Nazimka 2/34
tel. 0-17 857-75-78, kom. 0606-790-864
Dyplom ASP 6055 • dawidziak123@interia.pl

Drzwi główne

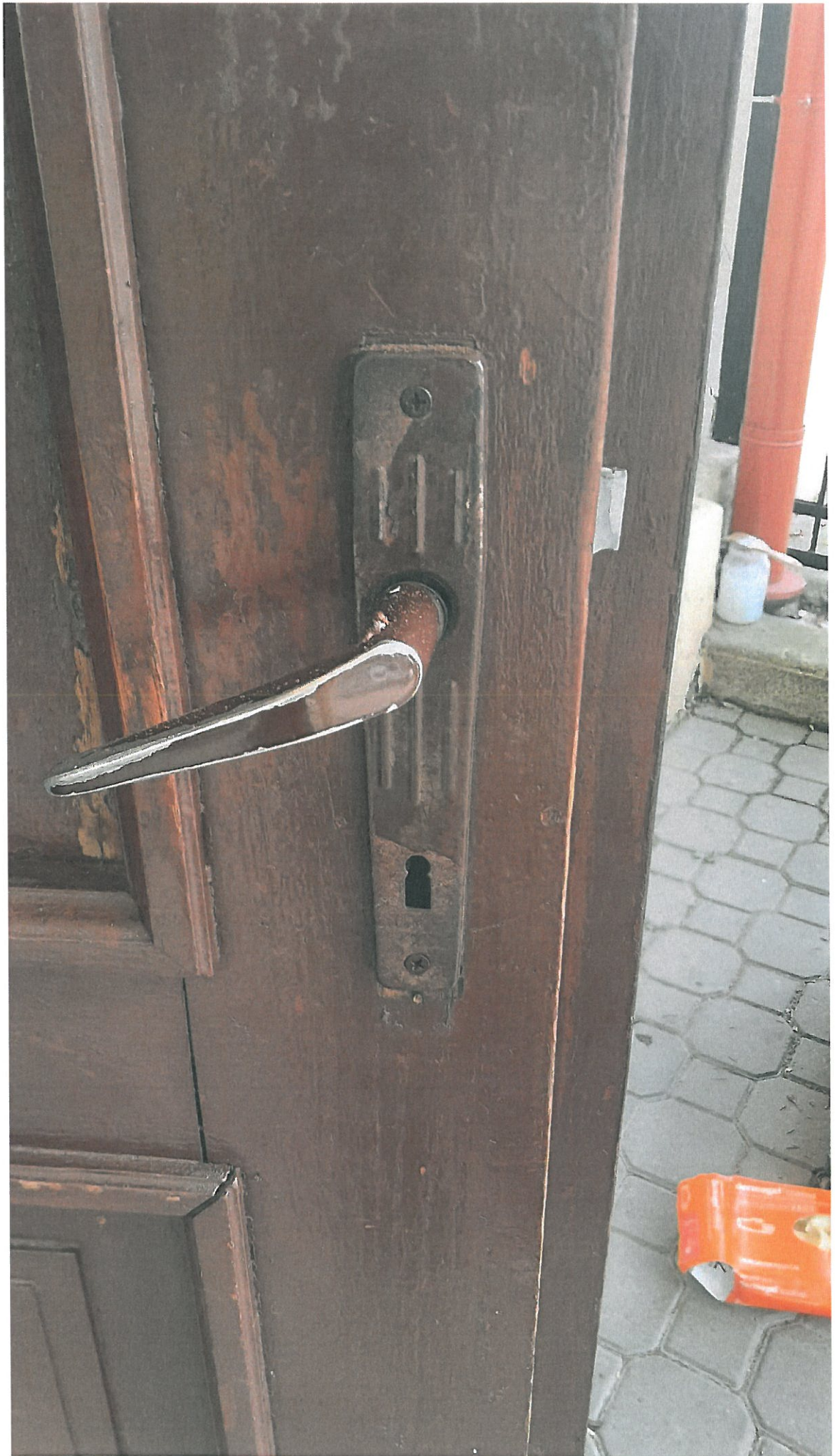

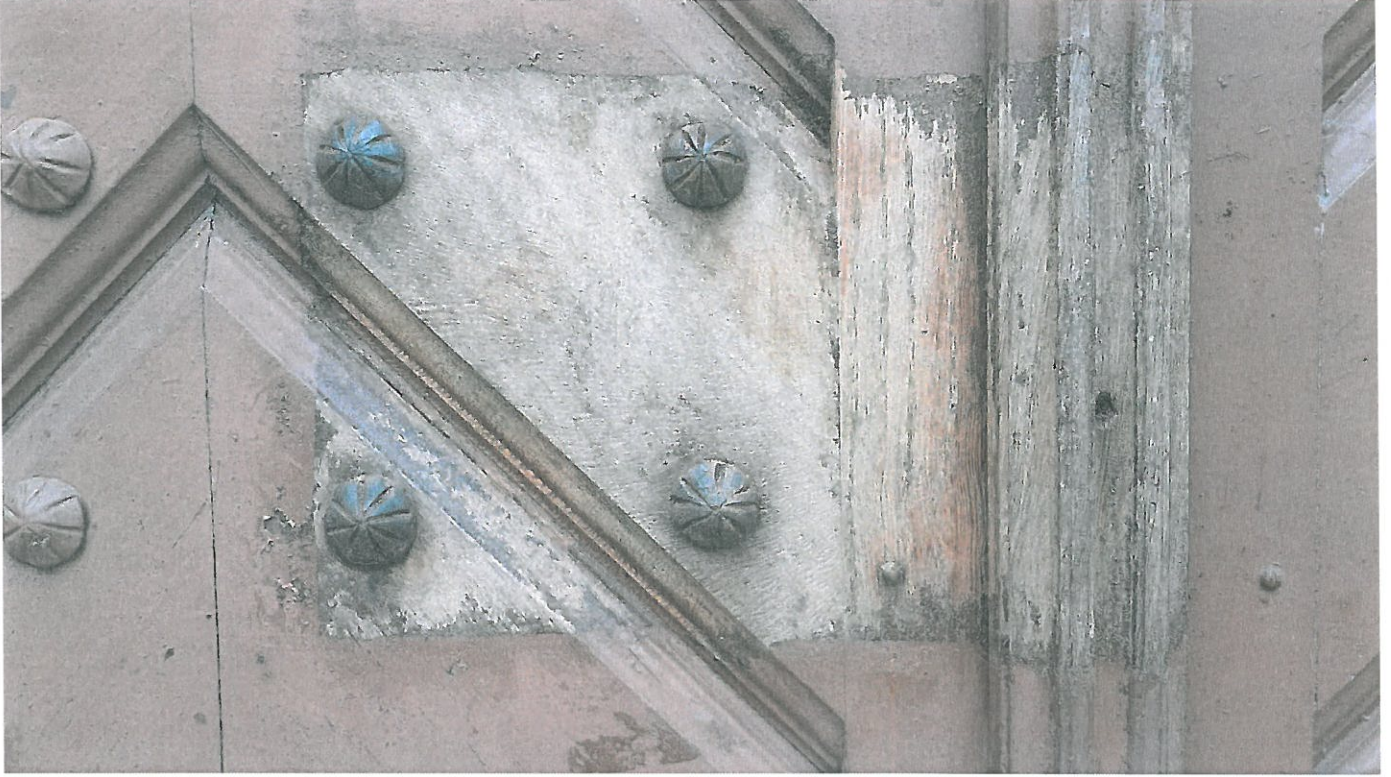

Drzwi boczne prawe- część mieszkalna

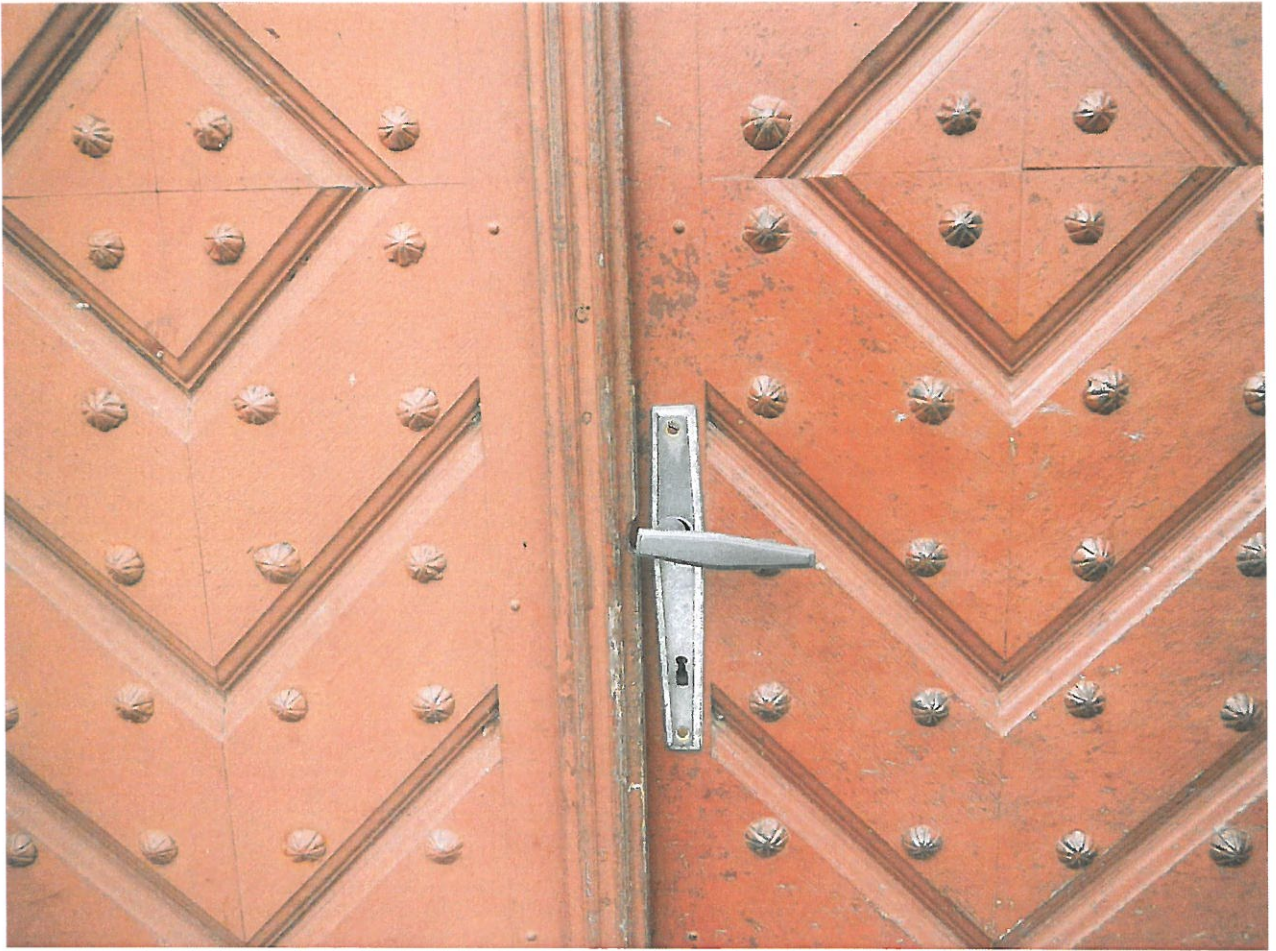

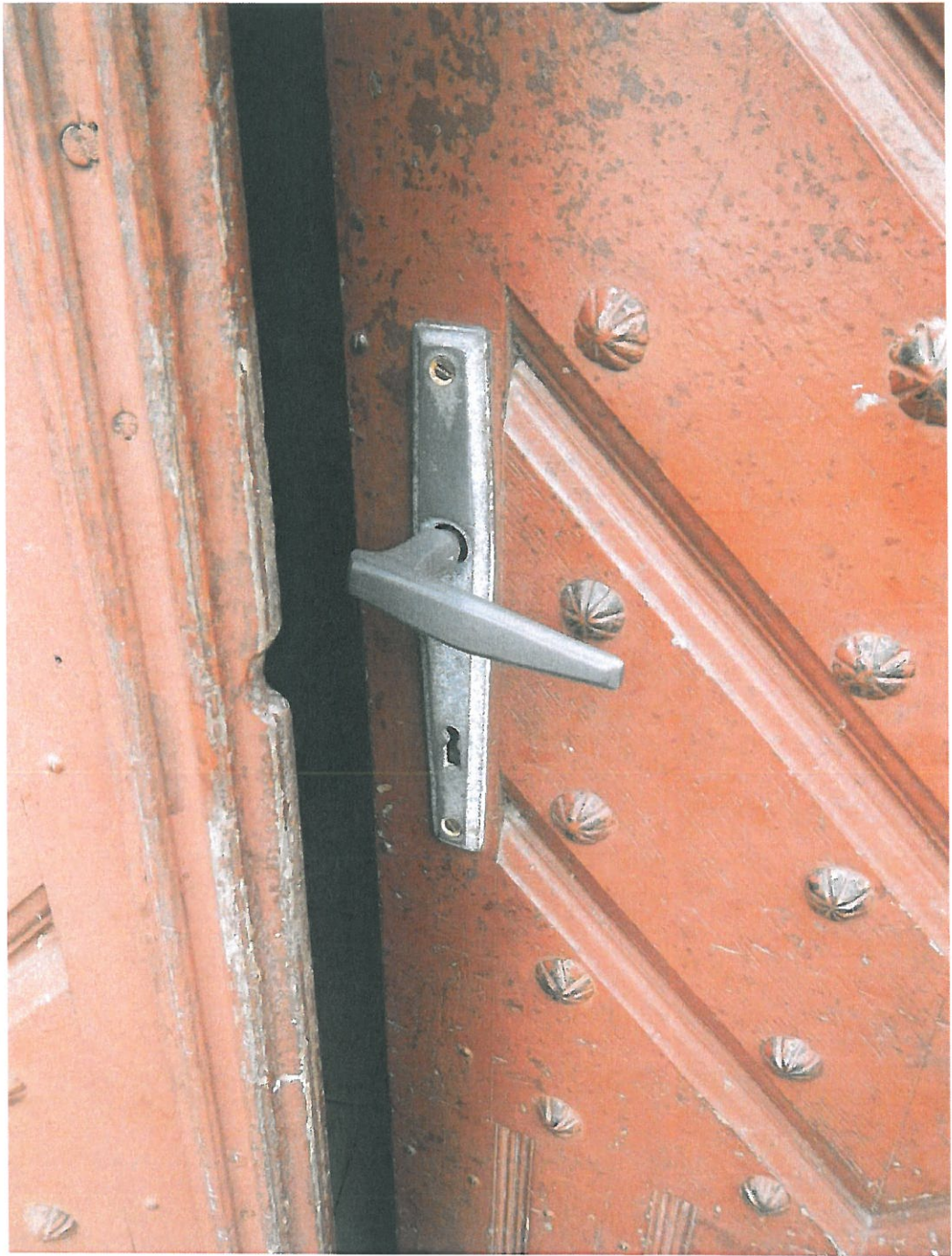

Drzwi boczne lewe z kratą

